

Quod autem in homine praestantissimum atque optimum est, id deseruit.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. His similes sunt omnes, qui virtuti student levantur vitiis, levantur erroribus, nisi forte censes Ti. Videmusne ut pueri ne verberibus quidem a contemplandis rebus perquirendisque deterreantur? Quae cum ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Duo Reges: constructio interrete. Rem unam praeclarissimam omnium maximeque laudandam, penitus viderent, quonam gaudio complerentur, cum tantopere eius adumbrata opinione laetentur? Ut aliquid scire se gaudeant? Ego vero volo in virtute vim esse quam maximam;

Cur deinde Metrodori liberos commendas?

Longum est enim ad omnia respondere, quae a te dicta sunt. De malis autem et bonis ab iis animalibus, quae nondum depravata sint, ait optime iudicari. Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est. Immo vero, inquit, ad beatissime vivendum parum est, ad beate vero satis. Praeterea et appetendi et refugiendi et omnino rerum gerendarum initia proficiscuntur aut a voluptate aut a dolore. Sed tempus est, si videtur, et recta quidem ad me. Ergo in utroque exercebantur, eaque disciplina effecit tantam illorum utroque in genere dicendi copiam. Duo enim genera quae erant, fecit tria. Sed potestne rerum maior esse dissensio? Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. Tu autem inter haec tantam multitudinem hominum interiectam non vides nec laetantium nec dolentium?

Quid igitur, inquit, eos responsuros putas?

Ita relinquet duas, de quibus etiam atque etiam consideret. Potius inflamat, ut coercendi magis quam dedocendi esse videantur. Sed existimo te, sicut nostrum Triarium, minus ab eo delectari, quod ista Platonis, Aristoteli, Theophrasti orationis ornamenta neglexerit.

Et ille ridens: Video, inquit, quid agas;

Qui autem esse poteris, nisi te amor ipse ceperit? Crassus fuit, qui tamen solebat uti suo bono, ut hodie est noster Pompeius, cui recte facienti gratia est habenda; Quis suae urbis conservatorem Codrum, quis Erechthei filias non maxime laudat? Crassus fuit, qui tamen solebat uti suo bono, ut hodie est noster Pompeius, cui recte facienti gratia est habenda; Hoc ipsum elegantius poni meliusque potuit. Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similia. Illa sunt similia: hebes acies est cuius oculorum, corpore alius senescit; Sunt enim quasi prima elementa naturae, quibus ubertas orationis adhiberi vix potest, nec equidem eam cogito consecrari. Deque his rebus satis multa in nostris de re publica libris sunt dicta a Laelio. Quae quo sunt excelsiores, eo dant clariora indicia naturae.

Non enim, si omnia non sequebatur, idcirco non erat ortus illinc.

Si ad corpus pertinentibus, rationes tuas te video compensare cum istis doloribus, non memoriam corpore perceptarum voluptatum; Potius inflamat, ut coercendi magis quam dedocendi esse videantur. Cuius etiam illi hortuli propinqui non memoriam solum mihi afferunt, sed ipsum videntur in conspectu meo ponere. Duarum enim vitarum nobis erunt instituta capienda. Quod quidem iam fit etiam in Academia. In qua si nihil est praeter rationem, sit in una virtute finis bonorum; Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis. Consequentia exquirere, quoad sit id, quod volumus,

effectum. Appellet haec desideria naturae, cupiditatis nomen servet alio, ut eam, cum de avaritia, cum de intemperantia, cum de maximis vitiis loquetur, tamquam capitis accuset.

Quam nemo umquam voluptatem appellavit, appellat;

Quamquam ego non quaero, quid tibi a me probatum sit, sed huic Ciceroni nostro, quem discipulum cupio a te abducere. Obscura, inquit, quaedam esse confiteor, nec tamen ab illis ita dicuntur de industria, sed inest in rebus ipsis obscuritas. Quorum altera prosunt, nocent altera. Quod cum ille dixisset et satis disputatum videretur, in oppidum ad Pomponium perreximus omnes. Sed audiamus ipsum: Compensabatur, inquit, tamen cum his omnibus animi laetitia, quam capiebam memoria rationum inventorumque nostrorum. Quamquam non negatis nos intellegere quid sit voluptas, sed quid ille dicat. Certe, nisi voluptatem tanti aestimaretis. Consequatur summas voluptates non modo parvo, sed per me nihilo, si potest; Virtutibus igitur rectissime mihi videris et ad consuetudinem nostrae orationis vitia posuisse contraria.

Vidit Homerus probari fabulam non posse, si cantiunculis tantus irretitus vir teneretur;

Societatem coniunctionis humanae munifice et aequae tuens iustitia dicitur, cui sunt adiunctae pietas, bonitas, liberalitas, benignitas, comitas, quaeque sunt generis eiusdem. Ita enim vivunt quidam, ut eorum vita refellatur oratio. Fadio Gallo, cuius in testamento scriptum esset se ab eo rogatum ut omnis hereditas ad filiam perveniret. Quam vellem, inquit, te ad Stoicos inclinavisses! erat enim, si cuiusquam, certe tuum nihil praeter virtutem in bonis ducere. Sed utrum hortandus es nobis, Luci, inquit, an etiam tua sponte propensus es? Illud dico, ea, quae dicat, praeclare inter se cohaerere. Modo etiam paulum ad dexteram de via declinavi, ut ad Pericli sepulcrum accederem. Quia voluptatem hanc esse sentiunt omnes, quam sensus accipiens movetur et iucunditate quadam perfunditur. Ita relinquet duas, de quibus etiam atque etiam consideret. Ex quo, id quod omnes expetunt, beate vivendi ratio inveniri et comparari potest. Quamquam id quidem licebit iis existimare, qui legerint. Nosti, credo, illud: Nemo pius est, qui pietatem-; Quis est enim, in quo sit cupiditas, quin recte cupidus dici possit?

Nemo igitur esse beatus potest.

Traditur, inquit, ab Epicuro ratio neglegendi doloris. Simul atque natum animal est, gaudet voluptate et eam appetit ut bonum, aspernatur dolorem ut malum. Quod maxime efficit Theophrasti de beata vita liber, in quo multum admodum fortunae datur. Nunc dicam de voluptate, nihil scilicet novi, ea tamen, quae te ipsum probaturum esse confidam. Idne consensisse de Calatino plurimas gentis arbitramur, primum populi fuisse, quod praestantissimus fuisset in conficiendis voluptatibus? Quis autem honesta in familia institutus et educatus ingenue non ipsa turpitudine, etiamsi eum laesura non sit, offenditur? Restinguet citius, si ardentem acceperit. Levatio igitur vitiorum magna fit in iis, qui habent ad virtutem progressionis aliquantum. Vos autem cum perspicuis dubia debeatis illustrare, dubiis perspicua conamini tollere. Ista ipsa, quae tu breviter: regem, dictatorem, divitem solum esse sapientem, a te quidem apte ac rotunde;

Qui bonum omne in virtute ponit, is potest dicere perfici beatam vitam perfectione virtutis; Nam aliquando posse recte fieri dicunt nulla expectata nec quaesita voluptate. Nihil minus, contraque illa hereditate dives ob eamque rem laetus. Teneamus enim illud necesse est, cum consequens aliquod falsum sit, illud, cuius id consequens sit, non posse esse verum. Itaque eos id agere, ut a se dolores, morbos, debilitates repellant. Haec bene dicuntur, nec ego repugno, sed inter sese ipsa pugnant. Nam si pravitatem inminutionemque corporis propter se fugiendam putamus, cur non etiam, ac fortasse magis, propter se

formae dignitatem sequamur? Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Qui ita affectus, beatum esse numquam probabis; Atqui reperies, inquit, in hoc quidem pertinacem; Quis contra in illa aetate pudorem, constantiam, etiamsi sua nihil intersit, non tamen diligit? Etiam inchoatum, ut, si iuste depositum reddere in recte factis sit, in officiis ponatur depositum reddere; Cuius similitudine perspecta in formarum specie ac dignitate transitum est ad honestatem dictorum atque factorum. Sed ad rem redeamus;

Ita multa dicunt, quae vix intellegam.

Quid tanto concursu honestissimorum studiorum, tanto virtutum comitatu, si ea nullam ad aliam rem nisi ad voluptatem conquiruntur? Et quidem illud ipsum non nimium probo et tantum patior, philosophum loqui de cupiditatibus finiendis. Ac tamen, ne cui loco non videatur esse responsum, pauca etiam nunc dicam ad reliquam orationem tuam. Aliud igitur esse censet gaudere, aliud non dolere. Idem etiam dolorem saepe perpetiuntur, ne, si id non faciant, incidant in maiorem.

Tum, Quintus et Pomponius cum idem se velle dixissent, Piso exorsus est. Sin te auctoritas commovebat, nobisne omnibus et Platoni ipsi nescio quem illum anteponebas? Aliter enim explicari, quod quaeritur, non potest. Semovenda est igitur voluptas, non solum ut recta sequamini, sed etiam ut loqui deceat frugaliter. Et ille ridens: Video, inquit, quid agas; Nihilne est in his rebus, quod dignum libero aut indignum esse ducamus? Non enim in selectione virtus ponenda erat, ut id ipsum, quod erat bonorum ultimum, aliud aliquid acquireret. Hoc ille tuus non vult omnibusque ex rebus voluptatem quasi mercedem exigit.

De maxima autem re eodem modo, divina mente atque natura mundum universum et eius maxima partis administrari. Scis enim me quodam tempore Metapontum venisse tecum neque ad hospitem ante devertisse, quam Pythagorae ipsum illum locum, ubi vitam ediderat, sedemque viderim. Cetera illa adhibebat, quibus demptis negat se Epicurus intellegere quid sit bonum. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis in mediocribus amicitiiis praesidii. Id est enim, de quo quaerimus. Non enim iam stirpis bonum quaeret, sed animalis. Sed non alienum est, quo facilius vis verbi intellegatur, rationem huius verbi faciendi Zenonis exponere. P470 Levatio igitur vitiorum magna fit in iis, qui habent ad virtutem progressionis aliquantum. Ac tamen hic mallet non dolere. Non minor, inquit, voluptas percipitur ex vilissimis rebus quam ex pretiosissimis. Atqui, inquit, si Stoicis concedis ut virtus sola, si adsit vitam efficiat beatam, concedis etiam Peripateticis. Quid enim dicis omne animal, simul atque sit ortum, applicatum esse ad se diligendum esseque in se conservando occupatum?

Sin te auctoritas commovebat, nobisne omnibus et Platoni ipsi nescio quem illum anteponebas? Vide ne ista sint Manliana vestra aut maiora etiam, si imperes quod facere non possim. Facit igitur Lucius noster prudenter, qui audire de summo bono potissimum velit; Ut necesse sit omnium rerum, quae natura vigeant, similem esse finem, non eundem. Hoc loco discipulos quaerere videtur, ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant. Quis enim confidit semper sibi illud stabile et firmum permansurum, quod fragile et caducum sit? Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur. Non minor, inquit, voluptas percipitur ex vilissimis rebus quam ex pretiosissimis. Itaque et vivere vitam et mori dicimus arboremque et novellam et vetulam et vigere et senescere. Etenim nec iustitia nec amicitia esse omnino poterunt, nisi ipsae per se expetuntur.

Aequae enim contingit omnibus fidibus, ut incontentae sint. Esse enim quam vellet iniquus iustus poterat inpune. Nam haec ipsa mihi erunt in promptu, quae modo audiui, nec ante aggrediar, quam te ab istis, quos

dicis, instructum videro. Longum est enim ad omnia respondere, quae a te dicta sunt. Quid, cum fictas fabulas, e quibus utilitas nulla elici potest, cum voluptate legimus? Sin kakan malitiam dixisses, ad aliud nos unum certum vitium consuetudo Latina traduceret. Verum hoc loco sumo verbis his eandem certe vim voluptatis Epicurum nosse quam ceteros. Ut nemo dubitet, eorum omnia officia quo spectare, quid sequi, quid fugere debeant? Et quod est munus, quod opus sapientiae?

Sed quanta sit alias, nunc tantum possitne esse tanta. Satisne vobis videor pro meo iure in vestris auribus commentatus? Sed potestne rerum maior esse dissensio? Hoc autem loco tantum explicemus haec honesta, quae dico, praeterquam quod nosmet ipsos diligamus, praeterea suapte natura per se esse expetenda. Quem enim ardorem studii censetis fuisse in Archimede, qui dum in pulvere quaedam describit attentius, ne patriam quidem captam esse senserit? Hoc uno captus Erillus scientiam summum bonum esse defendit nec rem ullam aliam per se expetendam. Qui haec didicerunt, quae ille contemnit, sic solent: Duo genera cupiditatum, naturales et inanes, naturalium duo, necessariae et non necessariae. Vide ne ista sint Manliana vestra aut maiora etiam, si imperes quod facere non possim.

Illa sunt similia: hebes acies est cuius oculorum, corpore alius senescit;

An ea, quae per vinitorem antea conseqebatur, per se ipsa curabit? Est autem eius generis actio quoque quaedam, et quidem talis, ut ratio postulet agere aliquid et facere eorum. Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia. Tanti autem aderant vesicae et torminum morbi, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere. Teneamus enim illud necesse est, cum consequens aliquod falsum sit, illud, cuius id consequens sit, non posse esse verum. Quod si ita est, sequitur id ipsum, quod te velle video, omnes semper beatos esse sapientes. Quas enim kakaw Graeci appellant, vitia malo quam malitias nominare. Sed ille, ut dixi, vitiose.

Laelius clamores sofÃ²w ille so lebat Edere compellans gumias ex ordine nostros. Quis suae urbis conservatorem Codrum, quis Erechthei filias non maxime laudat? Tu autem negas fortem esse quemquam posse, qui dolorem malum putet. Praeclare enim Plato: Beatum, cui etiam in senectute contigerit, ut sapientiam verasque opiniones assequi possit.

Ut scias me intellegere, primum idem esse dico voluptatem, quod ille don. Uterque enim summo bono fruitur, id est voluptate. Haec mihi videtur delicatior, ut ita dicam, molliorque ratio, quam virtutis vis gravitasque postulat. Atqui reperies, inquit, in hoc quidem pertinacem; Scis enim me quodam tempore Metapontum venisse tecum neque ad hospitem ante devertisse, quam Pythagorae ipsum illum locum, ubi vitam ediderat, sedemque viderim. Hic quoque suus est de summoque bono dissentiens dici vere Peripateticus non potest. Egone non intellego, quid sit don Graece, Latine voluptas? Nulla profecto est, quin suam vim retineat a primo ad extremum. Nec vero intermittunt aut admirationem earum rerum, quae sunt ab antiquis repertae, aut investigationem novarum. Cum autem venissemus in Academiae non sine causa nobilitata spatia, solitudo erat ea, quam volueramus. Invidiosum nomen est, infame, suspectum. Quid affers, cur Thorius, cur Caius Postumius, cur omnium horum magister, Orata, non iucundissime vixerit?

Vide igitur ne non debeas verbis nostris uti, sentiis tuis.

Hic, qui utrumque probat, ambobus debuit uti, sicut facit re, neque tamen dividit verbis. Mihi autem nihil tam perspicuum videtur, quam has sententias eorum philosophorum re inter se magis quam verbis dissidere; Audax negotium, dicerem impudens, nisi hoc institutum postea translatum ad philosophos nostros esset.

Scio enim esse quosdam, qui quavis lingua philosophari possint; Omnes enim iucundum motum, quo sensus hilaretur. Manebit ergo amicitia tam diu, quam diu sequetur utilitas, et, si utilitas amicitiam constituet, tollet eadem.

Non est enim vitium in oratione solum, sed etiam in moribus.

Facillimum id quidem est, inquam. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Ita fit illa conclusio non solum vera, sed ita perspicua, ut dialectici ne rationem quidem reddi putent oportere: si illud, hoc; Maximeque eos videre possumus res gestas audire et legere velle, qui a spe gerendi absunt confecti senectute. Ex quo, id quod omnes expetunt, beate vivendi ratio inveniri et comparari potest. Tum ille: Ain tandem? Incommoda autem et commoda-ita enim estmata et dustmata appello-communia esse voluerunt, paria noluerunt. Hoc est non modo cor non habere, sed ne palatum quidem. Inde sermone vario sex illa a Dipylo stadia confecimus. Hoc loco tenere se Triarius non potuit.